

1

Αλβανία

ο παρεξηγημένος μας γείτονας;

Οκταήμερη Ορειβατική - Πολιτισμική αποστολή στην Αλβανία

Κείμενο: **ΜΑΚΗΣ ΤΖΩΡΤΖΙΔΗΣ**

Φωτό: **ΜΑΚΗΣ ΤΖΩΡΤΖΙΔΗΣ - ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΟΥΒΑΡΙΑΝΟΣ**

1. Η κοιλάδα Valbona που τη διαρρέει ο ομώνυμος ποταμός, περιβάλλεται από τα απότομα υψηλά βουνά των αλβανικών Άλπεων.

2. Ο οδηγός μας Ardit Jubani ένα εξυπηρετικότατο, χαρούμενο και πρόθυμο παλικάρι.

3. Τίρανα. Το τζαμί Ethem bey.

4. Απρόσμενη φιλική προσέγγιση ανθρώπου και ζώου.

5. Βουλιαράτες. Το μνημείο πεσόντων Ελλήνων στρατιωτών του 1940.

6. Το πέρασμα Thethi - Valbona στα 1.750μ.

«...Φυλετικός οι Αλβανοί δεν είναι ούτε Μογγολοτάταροι, ούτε Σλαύοι, ούτε Τούρκοι. Είναι ιστορικά αποδεδειγμένον ότι είναι Ιλλυριοί, απόγονοι των Πελασγών και συνεπώς αδελφή φυλή των αρχαίων φυλών, αίτινες από Βορρά κατελθούσαι, απετέλεσαν τους πρώτους κατοίκους της Ελλάδος.»

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

7

Τρεις ήταν οι λόγοι που μας έπεισαν να οργανώσουμε αυτήν την αποστολή στη γειτονική μας χώρα.

α) ορειβατικοί λόγοι: οι Αλβανικές Άλπεις, που ήταν και ο προορισμός μας, είναι ένας όχι πολύ γνωστός ορεινός παράδεισος, με όλα τα χαρακτηριστικά του αλπικού στοιχείου, καταπράσινες κοιλάδες, απόκρημνα βουνά, πλούσια υποαλπική και αλπική χλωρίδα, παγετώνες (εδώ έχει ανακαλυφθεί ο νοτιότερος παγετώνας της Ευρώπης). Με μια λέξη: αποκαλύψη!

β) εθνικό-πολιτισμικοί λόγοι: ακούμε Β. Ηπειρος, Κορυτσά, Αργυρόκαστρο, Χειμάρα, ακούμε και δεν ξέρουμε, δεν ξέρουμε τι παιχνίδια παίζθηκαν (και παίζονται) σε βάρος του ελληνοισμού της Β. Ηπείρου από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Ο εκβιασμός που έγινε τότε το 1914 και εγκαταλείψαμε τη Βόρεια Ήπειρο με αντάλλαγμα τα νησιά του Αιγαίου. Και τώρα: Τι γίνεται στα 92 βορειοηπειρωτικά ελληνικά χωριά: Υπάρχει ελληνοισμός ή εγκατάλειψη; Αυτός ήταν ο δεύτερος λόγος και όχι μόνο. Επίσκεψη τιμής στα εδάφη που δοξάστηκαν τα ελληνικά στρατεύματα στο Έπος του 40, Τεπελένη, Ύψωμα 732, μνημείο πεσόντων και τέλος

γ) κοινωνικοί λόγοι: είναι οι Αλβανοί αυτοί που νομίζουμε: πώς ζει σήμερα ο σύγχρονος Αλβανός; Πώς είναι η ζωή στις μεγάλες πόλεις; Με αυτές τις σκέψεις ξεκινήσαμε για ένα δύσκολο οδικό ταξίδι -το κοντέρ έγραφε περίπου 2000 χλμ. - 27 ταξιδιώτες 20 πεζοπόροι, 7 περιηγητές στις 8 Ιουνίου του 2014 από την Αθήνα με προορισμό την Κορυτσά.

... λίγη γεωλογία, ...λίγη ιστορία

Δημοκρατία της Αλβανίας ή Republica e Shqiperise (Σκιπερία = η χώρα των αετών, λόγω του έντονου ορεινού χαρακτήρα). Μεγάλες ακανόνιστες, δύσβατες οροσειρές καλύπτουν το σύνολο σχεδόν της χώρας, από Βορρά προς Νότο, αφήνοντας πεδινές εκτάσεις εύρους το πολύ 50 χλμ. κατά μήκος των ακτών.

Η πρώτη μεγάλη οροσειρά που εμφανίζεται στα βό-

8

ρεια είναι οι Αλβανικές Άλπεις που αποτελούν το νοτιότερο τμήμα των Δειναρικών Άλπεων με υψηλότερα βουνά το Γκεζέρτσα 2693μ και το Ρεσίτ 2552μ (είναι αυτό που ανεβήκαμε). Θα αναφερθώ τέλος στις ανατολικές Αλβανικές Άλπεις που περιλαμβάνει το όρος Κοράμπι, το υψηλότερο της Αλβανίας 2754μ.

Ας πάμε τώρα νοτιότερα που και περισσότερο ελληνικό ιστορικό ενδιαφέρον παρουσιάζει. Στην περιοχή της Πρεμετής και της Κορυτσάς βρίσκονται οι βόρειες απολήξεις της οροσειράς της Πίνδου. Τα όρη της Πίνδου που εισχωρούν στην Αλβανία είναι ο Μοράβας και Γράμμος το υψηλότερο μέρος του οποίου, κορυφή 2520μ, ανήκει στο νομό Καστοριάς.

Τέλος, νοτιοδυτικά, ένας ορεινός σχηματισμός με ιστορικό ενδιαφέρον (περιλαμβάνει την αρχαιολογική περιοχή του Βουθρωτού) είναι τα Ακροκεραυνία Όρη (αρχαία ονομασία), που εισχωρώντας μέχρι τα παράλια σχηματίζει τις πιο δύσβατες και απόκρημνες ακτές.

Από γεωλογικής πλευράς στα όρη του βορρά επικρατούν συμπαγή βασαλτικά πετρώματα (έκχυτο εκρηξιγενές πέτρωμα) ενώ στο νότο στα όρη της Β. Ηπείρου υπερτερούν ο ασβεστόλιθος και ο γύψος.

Στα ποτάμια θα αναφερθώ μόνο στο Δρίνου, το μεγαλύτερο ποτάμι της Αλβανίας, φυσικό νότιο όριο των Αλβανικών Άλπεων. Σχηματίζεται από τη συμβολή του

Λευκού Δρίνου μήκους 80 χλμ. και του Μαύρου Δρίνου μήκους 130 χλμ. Με το φράγμα του Δρίνου (το μεγαλύτερο το 1980), σχηματίστηκε η τεράστια τεχνητή λίμνη Kotman (πλωτή), ένα πανέμορφο τοπίο.

7. Το ψηλότερο σημείο της διαδρομής Σκόδρα - Θέθι μετά από μία περιπετειώδη ανάβαση με τα βανακία.

8. Κοριτσά. Τακτοποίηση στο ξενοδοχείο και βγαίνουμε έξω για μια βόλτα.

9. Κοριτσά. Ο καθεδρικός ορθόδοξος ναός της Αναστάσεως του Κυρίου.

10. Ανεβαίνοντας στο μονοπάτι που οδηγεί στην Valbona.

11. Μετά το πέρας στα 1.750μ. (βλ. φωτό 6), αρχίζει η κατάβαση προς την κοιλάδα.

12. Valbona. Μπροστά στον Ξενώνα μας έτοιμοι για το βουνό.

Οι μεγαλύτερες λίμνες είναι της Σκόδρας, που τη μοιράζεται με το Μαυροβούνιο και είναι και η μεγαλύτερη των Βαλκανίων, η Οχρίδα που τη μοιράζεται με τα Σκόπια και η Μεγάλη Πρέσπα με την Ελλάδα και τα Σκόπια.

Χλωρίδα - πανίδα: Λόγω εκχερσώσεων και αποψίλωσεων, τα δάση έχουν μειωθεί από 50% σε 38%. Σε χαμηλό και μέσο υψόμετρο συνηθισμένα είναι η πεύκη, η βελανιδιά και η δρυς ενώ σε μεγαλύτερα υψόμετρα επικρατούν οι οξιές, οι φτελιές, τα έλατα και τα πεύκα. Πάνω από την αλπική ζώνη επικρατεί η βλάστηση της Κεντρικής Ευρώπης και των Άλπεων. Στα παράλια η βλάστηση είναι καθαρά μεσογειακή.

Το ανεξέλεγκτο κυνήγι και η αποψίλωση των δασών έχουν πλήξει σημαντικά το ζωικό πλούτο της χώρας και έχουν οδηγήσει σε εξαφάνιση αρκετά είδη ιδίως τα μεγάλα θηλαστικά. Η καφέ αρκούδα, ο αγριόγατος, ο αγριόχοιρος και το ελάφι έχουν περιοριστεί σε υψίπεδα με μέσο και υψηλό υψόμετρο ή έχουν καταφύγει σε προστατευόμενες περιοχές. Στα υψίπεδα επίσης έχουν τις φωλιές τους αρπαχτικά πουλιά όπως το γεράκι και ο γύπαρος.

...πολύ λίγη ιστορία

Το ιστορικό παρελθόν της Αλβανίας είναι εξαιρετικά πολυτάραχο. Κατακτητές διαδέχονταν οι μεν τους δε και οι πόλεις άλλαξαν χέρι πολύ τακτικά. Έτσι ακριβής ιστορική αναδρομή θα ήταν κουραστική και μακριά από τους σκοπούς του άρθρου αυτού. Θα περιοριστώ στα ιστορικά γεγονότα που έχουν σχέση με την Ελλάδα.

Την εποχή του Χαλκού κάνουν την εμφάνισή τους τα πρώτα Ιλλυρικά φύλα που ανήκαν στην ευρύτερη ινδοευρωπαϊκή οικογένεια. Αργότερα ιδρύονται μεγάλες ελληνικές αποικίες στις παράκτιες περιοχές, με κυριότερη την αρχαία Επίδαμνο, το σημερινό Δυρράχιο. Θα δούμε το Δυρράχιο που ήταν «στο μάτι» όλων των κατακτητών λόγω της μεγάλης εμπορικής και στρατηγικής του σημασίας. Ακολουθούν πόλεμοι μεταξύ Ιλλυριών και Μακεδόνων με νικητές τους Μακεδόνες αλλά τελικά ο θρίαμβος των ρωμαϊκών Λεγεώνων το 168 π.Χ. μετατρέπει την αρχαία Ιλλυρία σε ρωμαϊκή επαρχία για πέντε αιώνες. Η ανάπτυξη του Βυζαντίου και η εξάπλωση του Χριστιανισμού έχει σαν αποτέλεσμα την εκδίωξη των Ρωμαίων (ήδη η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία παραπαίει). Η ονομασία Ιλλυρία αντικαταστάθηκε από τη «Νέα Ήπειρο» (αυτοκράτορας Διοκλητιανός). Το 1107 η χώρα δέχεται κύμα επιθέσεων από τους Νορμανδούς που έχουν μια σαρωτική προέλαση. Το 1185 οι Νορμανδοί εκτοπίζονται από Βενετούς. Το 1272 οι Βυζαντινοί επανακτούν τα εδάφη τους, αλλά το 1340 νέος κατακτητής εμφανίζεται ο φιλόδοξος Σέρβος Τσάρος Στέφανος Δυσάν. Ακολουθεί η εξάπλωση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας που σε σύντομο χρόνο καταλαμβάνουν όλα τα βαλκάνια τα οποία περνούν διά «πυρός και σιδήρου» και το 1430 μπαίνουν θριαμβευτικά στα Ιωάννινα. Η Αλβανία γνωρίζει την τουρκική θηριωδία και βαναυσότητα για 4 αιώνες. Μεγάλες μάζες Αλβανών φεύγουν προς το νότο να βρουν καταφύγιο στην Ελλάδα όπου ακόμα επικρατούν οι Βενετοί. Φθάνουμε στις αρχές του 20ου αιώνα, στην Τουρκία επικρατούν οι νεότουρκοι και στην εξουσία ο Κεμάλ Ατατούρκ. Το 1912 οι Τούρκοι δέχονται την κήρυξη του πολέμου από Μαυροβούνιο, Βουλγαρία, Σερβία και Ελλάδα. Οι Βαλκανικοί πόλεμοι επιτάχυναν την ανεξαρτησία της Αλβανίας. Με το πρωτόκολλο της Φλωρεντίας 4-17 Δεκεμβρίου 1913 παραχωρούνται τα εδάφη της Β. Ήπειρου στην Αλβανία τα οποία κατείχαν ο ελληνικός στρατός μετά την επιτυχή έκβαση των βαλκανικών πολέμων. Το Φεβρουάριο του 1914 η Ελλάδα λαμβάνει τηλεσίγγραφο για τη σταδιακή αποχώρηση του στρατού με αντάλλαγμα το σύνολο σχεδόν των νησιών του Αιγαίου!!! Βέβαια με το πρωτόκολλο της Κέρκυρας παραχωρείται αυτονομία στους ελληνικούς πληθυσμούς, πρωτόκολλο που ποτέ δεν τήρησε η Αλβανία (υπό την ένοχη σιωπή των «συμμάχων»).

Και φθάνουμε στον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο, παρά τη νίκη των Συμμάχων στο πλευρό των οποίων είχε συνταχθεί και η Ελλάδα, αγνοείται η ελληνοϊταλική συνθήκη του Παρισιού και για πολλοστή φορά παραχωρείται η Β. Ήπειρος στην Αλβανία και τήρηση των συνταγματικών ελευθεριών των Ελλήνων που ποτέ δεν τηρήθηκαν.

2ος Παγκόσμιος Πόλεμος. Το 1939 γίνεται απόβαση των ιταλικών στρατευμάτων στην Αλβανία την οποία καταλαμβάνουν αμαχητί και ακολουθεί η κήρυξη του ελληνοϊταλικού πολέμου τον Οκτώβριο 1940, έπειτα το αλβανικό έπος, τα ελληνικά στρατεύματα καταλαμβάνουν για τρίτη φορά τη Βόρεια Ήπειρο αλλά ακολουθεί η είσοδος της Γερμανίας στον πόλεμο και υποχώρηση των ελληνικών στρατευμάτων. Μετά την πτώση του Γ' Ράιχ και τη νίκη των συμμάχων, η Αλβανία, στην οποία παραχωρείται και πάλι η Βόρεια Ήπειρος, εντάσσεται στη ζώνη επιρροής της ΕΣΣΔ. Τώρα ο πρώτος κομμουνιστής ηγέτης και πρωθυπουργός είναι ο Εμβέρ Χότζα ο οποίος πρόκειται να καθορίσει τις τύχες του έθνους για τέσσερις περίπου δεκαετίες.

Το 1985 ο Χότζα πεθαίνει σε ηλικία 78 χρόνων και μαζί του καταρρέει αργά αλλά σταθερά το κομμουνιστικό καθεστώς.

Το 1991 με την κατάρρευση του τείχους του Βερολίνου, καταρρέει οριστικά το αλβανικό μοντέλο του υπαρκτού σοσιαλισμού και ακολουθούν προσπάθειες εκδημοκρατισμού της χώρας.

9

10

11

12

Σταθμοί πολιτικοί στην εξέλιξη των σύγχρονων πολιτικών γεγονότων είναι η εκλογή του Αλί Μπερίσα Μάρτιος 1992, η ελληνοαλβανική κρίση Απριλίου του 1994, η οικονομική πυραμίδα Μάρτιο 1997 και οι εκτεταμένες ταραχές που ακολούθησαν.

Γλώσσα - πολιτεύμα. Η επίσημη γλώσσα είναι η αλβανική η οποία ανήκει στην ευρύτερη οικογένεια των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών, απόγονος της αρχαίας ελληνικής διαλέκτου. Το πολιτεύμα είναι προεδρική κοινοβουλευτική δημοκρατία. Στη διοικητική διάρθρωση επισημαίνουμε τα δύο ελληνικά μειονοτικά κόμματα, η Ένωση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Ομόνοια, που εκπροσωπούν τον ελληνικό πληθυσμό στο Αλβανικό Κοινοβούλιο.

Πληθυσμός: Αρκετά ομοιογενής πληθυσμός το 98% απαρτίζεται από τους Γκέγκηδες που ζουν στο Βορρά και τους Τόσκηδες που ζουν στο νότο. Οι Έλληνες της Β. Ηπείρου, πληθυσμός που οπωσδήποτε δεν είναι λιγότερος από 150.000, ζουν σε περιοχές του Αργυροκάστρου, των Αγ. Σαράντα, της Κορυτσάς, της Πρεμετής, του Δελβίνου και της Χειμάρας.

Θρήσκευμα: Οι ισλαμιστές υπολογίζονται στο 65%-70% του πληθυσμού όπου υπερτερούν οι σουνίτες. Ποσοστό περισσότερο από 20% ασπάζεται τη Χριστιανική Ορθόδοξη θρησκεία ενώ ποσοστό περίπου 10% δηλώνουν άθεοι.

Πληθυσμός 3.544.841 (απογραφή 2002). Πρωτεύουσα Τίρανα 243.000, άλλες πόλεις Δυρράχιο 854.000, Σκόδρα 81800, Αυλώνα 73400, Κορυτσά 63600 και ακολουθούν Αργυρόκαστρο, Αγ. Σαράντα, Πρεμετή, Δελβίνο, Χειμάρα.

.....το οδοιπορικό της διαδρομής

Κυριακή 8 Ιουνίου Ξεκινάμε ξημερώματα για την Κορυτσά. Απόσταση 552 χλμ. Φθάνουμε στα σύνορα με ραγδαία βροχή. Ευτυχώς οι διατυπώσεις δεν κρατούν πολύ. Και συνεχίζουμε για Κορυτσά.

Κορυτσά 58.911 κάτοικοι. Παλιό διαμετακομιστικό κέντρο εμπορίου μεταξύ Κωνσταντινούπολης, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Αλβανίας κλπ. Σήμερα βιομηχανική περιοχή, παράγει ζάχαρη, οινόπνευμα, μπίρα (πολύ καλή), δέρματα και υφαντουργικά προϊόντα. Στην περιοχή έχουν βρεθεί λείψανα νεολιθικής εποχής. Την εποχή του Χαλκού κατοικούσαν οι Χάονες και οι Μολοσοί που μιλούσαν τη βορειοδυτική ελληνική διάλεκτο.

Στην Κορυτσά φθάνουμε γύρω στις 6 το απόγευμα. Εκεί μας περιμένει υπομονετικά ο καλός μας φίλος Πέτρος Γιαννάκι (Petrika Janaki) πρόεδρος του τοπικού ορειβατικού σωματείου. Ο Πέτρος τις επόμενες μέρες θα μας συνοδέψει μέχρι το Θέθι και θα μας φανεί πολύτιμος στις συνεννοήσεις μας με τους Αλβανούς. Ευχαριστούμε τον αγαπητό φίλο Πέτρο από τη θέση αυτή.

Μετά την τακτοποίηση στο ξενοδοχείο Grand Hotel (πολύ καλό) βγαίνουμε μια βόλτα στην πόλη. Η πρώτη εντύπωση είναι φαρδείς λεωφόροι και πολύ πράσινο, πεζόδρομοι με σιντριβάνια στη μέση μας οδηγεί στον επιβλητικό ορθόδοξο μητροπολιτικό ναό της Ανάστασης που πρόσφατα ανακαίνισθηκε από τον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας Αναστάσιο. Το βράδυ, συνειστάση σε ένα όμορφο παραδοσιακό εστιατόριο του αδελφού του Πέτρου.

Δευτέρα 9 Ιουνίου. Μας περιμένει μια δύσκολη οδική μέρα. Θα πρέπει από την Κορυτσά που είμαστε στο νότο να φθάσουμε μέχρι νωρίς το απόγευμα στο

σημερινό προορισμό μας, την κοιλάδα του Θέθι, στο βορειότερο άκρο της Αλβανίας. Θα διανύσουμε 264 χλμ. μέχρι τη Σκόδρα κι άλλες τρεισίμιση ώρες με τα βανάκια-παλαιά Mercedes-σ' ένα δρόμο που μόνες τους οι φωτογραφίες μιλάνε. Στη Σκόδρα συναντιόμαστε με τους οργανωτές των αναβάσεων και τον οδηγό μας. Εκπρόσωπος του γραφείου Zalar έχει έρθει να μας υποδεχτεί ο Endrit Shima, νομίζω μαυροβούνιος, και οδικός μας οδηγός ο Ardit Jubani από Valdona, ένα καταπληκτικό, εξυπηρετικότατο, πάντα πρόθυμο, νέο παληκάρι.

Στο γεύμα γνωριμίας σε ένα παραδοσιακό εστιατόριο κάτω από το Κάστρο, το καλωσόρισμα το κάνει ο Endrit και εγώ παρουσιάζω τον οδηγό μας Ardit στα μέλη της αποστολής. Τα βανάκια έχουν έρθει ήδη και πρέπει να βιαστούμε γιατί ο δρόμος είναι πολύ δύσκολος και επικίνδυνος. Αυτός ο δρόμος είναι το «μεροκάματο του τρόμου». Φθάνοντας στο ψηλότερο σημείο, το Thore Pass (1700μ), αρχίζει η κατάβαση στην κοιλάδα Thethi μια καθαρά αλπική κοιλάδα στα 750μ. υψόμετρο, περιστοιχισμένη από τα βουνά των Αλβανικών Άλπεων.

Τρίτη 10 Ιουνίου. Η περιγητική ομάδα θα παραμείνει για να εξερευνηθεί το Thethi σήμερα και θα επιστρέψει αύριο στη Σκόδρα. Πρωί - πρωί η ορειβατική ομάδα ξεκινά για τη διάσχιση Thethi - Valbona. Το μονοπάτι ακολουθεί ανηφορική πορεία μέχρι το Valbona pass 1759μ. Από εκεί η θέα των δύο κοιλάδων είναι εξαιρετική. Από εδώ αρχίζει μία δύσκολη κατάβαση σ' ένα απότομο μονοπάτι μέχρι να φθάσουμε στην είσοδο της κοιλάδας να πάρουμε και μια ανάσα, μιας και υπάρχει εδώ πόσιμο νερό και πάγκοι picnic. Είχαμε φροντίσει να χρησιμοποιήσουμε άλογα για τη μεταφορά των

13

14

15

αποσκευών μας, κρατώντας μόνο ένα σακίδιο ημέρας (πώς κατέβηκαν τα ζώα αυτά αυτή την γκρεμούρα θεέ μου). Ώρες πορείας 8. Υψομετρική διαφορά 1070μ. Εγκαταστήσαμε στην αγροίκια του οδηγού μας του Ardit στο Rragam, ένα φιλόξενο διώροφο σπίτι με μια κοινή τραπέζα. Ο πατέρας του, ένας χαρούμενος μεσόκοπος, μας καλωσόρισε με τοπικό ρακί (εύγεστο αλλά δυνατό).

Τετάρτη 11 Ιουνίου. Σήμερα είναι μέρα βουνού. Θα ανέβουμε στο Quafa e Rosit. Η κορυφή 2553 αυτή την εποχή καλύπτεται με χιόνι και η ανάβαση απαιτεί τεχνικό εξοπλισμό και εμπειρία, επιπλέον 3 ώρες ανέβα - κατέβα. Το Quafa e Rosit είναι ένα υψίπεδο στα 2000 μ. εύκολα προσβάσιμο με πανοραμική θέα προς το Μαυροβούνιο. Η διαδρομή είναι εξαιρετικής ομορφιάς, ανεβαίνει ομαλά και περνάει από δασωμένες και χαρτολιβαδικές εκτάσεις, που αυτή την εποχή είναι γεμάτες λουλούδια.

Στα 200 μέτρα πριν από την κορυφή μια ξαφνική καταιγίδα μας υποχρεώνει να αρκεστούμε στο μικρό Quafa e Rosit 1880μ. Ο καιρός κλειστός χωρίς μεγάλη ορατότητα.

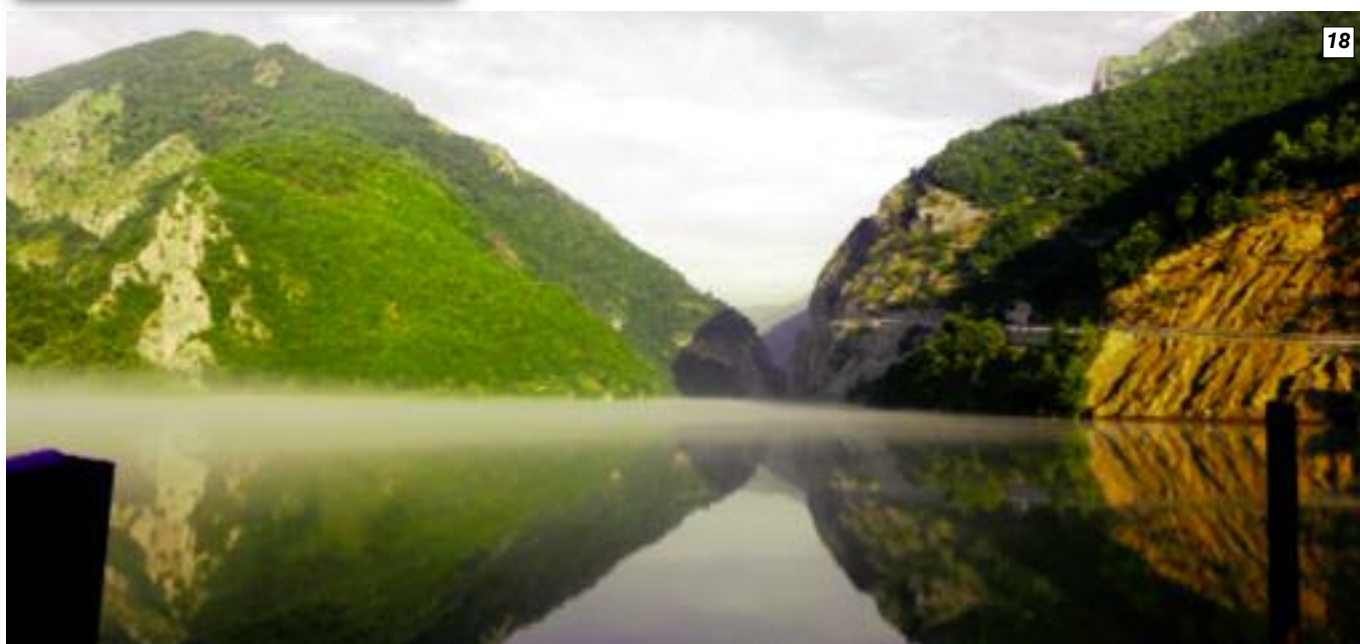
13. Στα 200μ. πριν την κορυφή, μια ξαφνική καταιγίδα μας υποχρεώνει να αρκεστούμε στο "μικρό Quafa e Rosit" 1.880μ.

14,15,18. Λίμνη Κομάν. Ένα φανταστικό ταξίδι προς τη Σκόδρα. Η επιφάνεια της λίμνης είναι τελείως ήρεμη.

Η μορφολογία της περιοχής δεν επιτρέπει καμία άλλη ανθρώπινη δραστηριότητα εκτός από το ψάρεμα. Σχηματίστηκε στον ποταμό Δρίνο από το μεγάλο φράγμα Κομάν κοντά στη Σκόδρα. Η λίμνη περιβάλλεται από ψηλά βουνά που σχηματίζουν φιορδ προσφέροντας υπέροχη θέα.

16. Το γεύματος αποχαιρετισμού με τους οδηγούς μας μετά την επιστροφή από το βουνό.

17. Αλβανικές Άλπεις, όρος Γκεζέρτσα 2.693μ.

19

τα Έξω τα αδιάβροχα, φωτογραφίες στα γρήγορα και ξεκινάμε την επιστροφή βιαστικά να φύγουμε από τη ζώνη της κακοκαιρίας. Χαμηλότερα ο καιρός έχει αλλάξει και τα σύννεφα έχουν απομακρυνθεί από την κοιλάδα. Επιστρέφουμε στον Ξενώνα.

Πέμπτη 12 Ιουνίου. Εγερτήριο στις 4 το πρωί, φορτώνουμε στα βανάκια και εγκαταλείπουμε την ωραία κοιλάδα Valbona. Γύρω στις 6.30 ξημερώματα έχουμε φθάσει στο μικρό λιμανάκι Fierze στη λίμνη Koman για ένα περιπετειώδες ονειρικό ταξίδι στη λίμνη. Οι φωτογραφίες μιλούν από μόνες τους. Η διαδρομή διαρκεί γύρω στις 3,5 ώρες και φθάνουμε Σκόδρα. Πάλι βανάκια (νομίζω είναι το χρησιμότερο μεταφορικό μέσο στην Αλβανία) και νάμαστε στη Σκόδρα στο ξενοδοχείο.

Σκόδρα (Shkoder) 81.800 κάτοικοι. Το όνομά της προέρχεται από την ελλην. λέξη «Σκουτάριο» που αναγραφόταν στα νομίσματα της ελληνοισλαμικής περιόδου. Αρχικά ήταν η πρωτεύουσα του Ιλλυρικού βασιλείου. Γνώρισε όμως αλλεπάλληλες επιθέσεις από διάφορους κατακτητές. Την ίδρυσαν Έλληνες και την κυριεύσαν κατά καιρούς Ρωμαίοι, Βυζαντινοί, Σέρβοι, Βούλγαροι, Ενετοί, Τούρκοι και τέλος Μαυροβούνιοι 1913 (βαλκανικοί πόλεμοι).

Στο ξενοδοχείο συναντιόμαστε με την ομάδα μας των τουριστών, όλοι μαζί πια και με τους οδηγούς μας ξεκινάμε για τη συνέχεια του ταξιδιού μας. Πριν, θα κάνουμε το γεύμα του αποχαιρετισμού σε μια παραλίμνια ταβέρνα με μενού που ζητήσαμε. Θεωρείται η ορειοανατολική της περιοχής, κυπρίνος στο φούρνο, ψημένος σε κεραμίδια. Πράγματι, να γλύφεις τα δάχτυλά σου. Μας συνοδεύει ο πάντα εξυπηρετικός Arditi και πάμε για Τίρανα.

Τίρανα, πρωτεύουσα της Αλβανίας με πληθυσμό 620.000 κατοίκους, και έδρα της Αρχιεπισκοπής Τιρά-

20

21

ων και πάσης Αλβανίας. Βρίσκεται σχεδόν στο κέντρο της χώρας. Ιδρύθηκε το 1614 από τον Τούρκο στρατηγό Sulejman Bargjini. Αξιοθέατα: η κοσμοπολίτικη συνοικία Blokku, το μουσείο Εθνικής Ιστορίας, η εθνική πινακοθήκη, η πλατεία της Σκεντέρμπεη, το Μεγάλο Πάρκο, ο Καθεδρικός Ναός Αναστάσεως.

Νέο αλαούμι με το ξενοδοχείο, μας έχουν βάλει σε τρία διαφορετικά κτίρια. Χάρη στην κατανόηση των συντρόφων μας καταφέραμε να ξεμπερδέσουμε αρκετά γρήγορα. Ακολουθεί γεύμα και νυχτερινή βόλτα στο κέντρο της πόλης. Μια ήσυχη καλοκαιρινή βραδιά πλημμυρισμένη με το άρωμα από τις ανθισμένες φλαμουριές που αφθονούν στους δρόμους. Επιστροφή στο ξενοδοχείο.

Παρασκευή 13 Ιουνίου. Πρώτος σταθμός στη σημερινή μας διαδρομή είναι το Δυρράχιο (Durrës).

Δυρράχιο (Durrës). Λιμάνι και μια από τις μεγαλύτερες πόλεις της Αλβανίας, 114.00 κάτοικοι, στις ακτές της Αδριατικής. Ιδρύθηκε το 627 π.Χ. από Κερκυραίους με το όνομα Επίδαμος.

Ένας περιπάτος για καφέ στην παραλιακή με τη δροσερή πνοή της Αδριατικής να σπάει τη ζέση του καλοκαιριτικού πρωινού. Μαζευόμαστε και συνεχίζουμε προς νότο. Επόμενος σταθμός η Αυλώνα.

Αυλώνα (Vlore) είναι η δεύτερη μεγαλύτερη παραλιακή πόλη και λιμάνι μετά το Δυρράχιο, με 93.812 κατοίκους. Ιδρύθηκε από Έλληνες αποίκους του 6ου αιώνα π.Χ. με το όνομα Αυλών. Είναι κτισμένη στον ομώνυμο κόλπο που χωρίζει την Αδριατική από το Ιόνιο.

Μετά από μια σύντομη περιήγηση εξακολουθούμε το ταξίδι μας με τελικό προορισμό για σήμερα οι Δριμάδες το ξενοδοχείο του Γιάννη Μάρκου. Ένας ευχάριστος και πολύ φιλόξενος βορειοηπειρώτης με υψηλό εθνικό φρόνημα. Το βράδυ έχουμε οργανώσει ελληνικό γλέντι με ψητά και ελληνικούς χορούς. Συγκινητική η περιποίηση του Γιάννη.

Σάββατο 14 Ιουνίου. Ο σημερινός προορισμός μας είναι το γραφικό Αργυρόκαστρο. Ο δρόμος είναι εξαιρετικά ορεινός και το πούλμαν αγκομαχεί ν' ανέβει. Περνάμε από Χειμάρρα (Himare).

Χειμάρρα περιοχή και πόλη της Αλβανίας με σημαντικό ελληνικό πληθυσμό. Η περιοχή κατοικήθηκε στην αρχαιότητα από τους Χάονες, αρχαίο ελληνικό φύλο της Ηπείρου. Παρά τις διώξεις της εκάστοτε Αλβανικής κυβέρνησης, οι Χειμαρριώτες κατάφεραν να διατηρήσουν υψηλό εθνικό φρόνημα και ενότητα. Από το 2006 επαναλειτούργει το ελληνικό σχολείο (υπό μορφή δίγλωσσου ιδιωτικού) στο οποίο έχει απονεμηθεί τιμητική διάκριση από την ελληνική πολιτεία.

Αγ. Σαράντα (Sarande). Η πόλη είναι κτισμένη πάνω στα ερείπια της αρχαίας πόλης Ουγγηρού. Ήκμασε στους ρωμαϊκούς χρόνους και καταστράφηκε το 552 μ.Χ. από αλληπάλληλες επιδρομές Γόθων.

Η σημερινή ονομασία προέρχεται από το βυζαντινό ναό των Αγ. Σαράντα, τα ερείπια του οποίου σώζονται στο λόφο πάνω από την πόλη. Σήμερα υπάρχει ελληνική κοινότητα και λειτουργούν τα ελληνικά σχολεία και η εκκλησία.

Πριν πάρουμε το δρόμο για το Αργυρόκαστρο, θα επισκεφθούμε τον αρχαιολογικό χώρο του Βουθρωτού. Είναι ο σημαντικότερος αρχαιολογικός χώρος της Αλβανίας και είναι από τους σπουδαιότερους της Μεσογείου.

Βρίσκεται σ' ένα εκπληκτικό φυσιολατρικό χώρο, πνιγμένο στη βλάστηση.

Πρωτοκατοικήθηκε χιλιάδες χρόνια π.Χ. και απασχόλησε την ανθρωπότητα από την εποχή των τρωικών πολέμων, των χαιονιτών, του βασιλέα Πύρρου (318-272 π.Χ.) των ρωμαϊκών και των πρωτοχριστιανικών χρόνων. Προκαλούν θαυμασμό το Ασκληπιείο, το Βαπτιστήριο, το Νυμφαίο, η βασιλική, η Ακρόπολη, τα λουτρά κ.α.

Αργά το απόγευμα φθάνουμε στο γραφικό Αργυρόκαστρο, τελευταία διαμονή μας στην Αλβανία. Το Αργυρόκαστρο βρίσκεται στο νότο της Αλβανίας κτισμένο σε υψόμετρο 387μ. με πληθυσμό 30.000 κατοίκους. Είναι μια πόλη κόσμημα για όλη την ανθρωπότητα και κέντρο της ελληνικής μειονότητας της Αλβανίας. Το ιστορικό κέντρο της πόλης αποτελεί μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO από το 2005.

Αφήνουμε το λεωφορείο στην είσοδο της πόλης και οι αποσκευές μας μεταφέρονται με αυτοκίνητα σε τρία ξενοδοχεία. Νέο αλαούμι. Άλλοι εδώ, άλλοι εκεί, έχουν μπερδευτεί οι αποσκευές, δίκλινα, τρίκλινα. Άντε να τα συμμαζέψεις. Μεγάλος μπελάς.

Κυριακή 15 Ιουνίου. Σήμερα είναι ημέρα επιστροφής στην πατρίδα. Αλλά πριν περάσουμε τα ελληνοαλβανικά σύνορα έχουμε μια ιερή υποχρέωση. Να επισκεφθούμε το μνημείο των πεσόντων στρατιωτών στον ελληνοϊταλικό πόλεμο του 40 σε απόδοση ελάχιστου φόρου τιμής. Παράκαμψη προς το χωριό Βουλιαράτες. Λόφος Αγ. Αθανασίου Βουλιαράτων. Πολύνεκρες μάχες. Τόπος γεμάτος συγκίνηση, γεμάτος Ελλάδα, γεμάτος θυσίες. Τα λόγια είναι πολύ φτωχά, οι φωτογραφίες μιλούν μόνες τους.

Εξακολουθούμε τη διαδρομή προς Κακαβιά με σύντομες συνοριακές διατυπώσεις. Η επιστροφή θα γίνει μέσω Ιωαννίνων - Άρτας - Αντρίου - Ρίου και εθνικής οδού Πατρών - Κορίνθου. Άφιξη στην Αθήνα γύρω στις 23.00.

Κλείνοντας το κείμενο αυτό, θέλω να ευχαριστήσω εκ μέρους μου και εκ μέρους του Συλλόγου για τη βοήθειά τους στην εν γένει οργάνωση και εκτέλεση αυτού του απαιτητικού προγράμματος, το φίλο και μέλος του Συλλόγου μας Θεοδόση Αλέστα, το συνταγματάρχη ε.α. πρόεδρο του ΠΑΣΥΒΑ. νομού Τρικάλων Βασίλη Ζιώζια, τον πιστό μας φίλο στην Κορυτσά Petrika Janaki, τη φιλόλογο και συγγραφέα εκ Χειμάρρας Ελεονόρα Κοκαβέση, τον οδηγό βουνού από τη Βαλμπόνα Arditi Jubani για τις πέραν του επαγγελματικού του καθήκοντος υπηρεσίες του και τέλος όλους τους συντρόφους μας που συμμετείχαν, βασικοί παράγοντες στην επιτυχία της αποστολής.

23

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΩΛΕΙΩΝ ΜΑΧΗΣ
ΥΨΩΜΑΤΟΣ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΒΟΥΛΙΑΡΑΤΙΟΥ

Α/Α	ΒΑΘΜΟΣ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΙΘΥΜΟ	ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ	ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣ.	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΠΟΘΑΝΩΣΗΣ
1.	Ανθυπάλει	Τουατίλας Βασίλειος του Παναγ.	Τεργεθία Αιγίνης	1914	1-12-1940
2.	Στρατιώτης	Βενετιάνος Παναγιώτης του Γούλα	Σορού Κορινθίας	1917	1-12-1940
3.	Στρατιώτης	Γαλιάνη Θεοδόσης του Παναγιώτου	Κ. Τρίκλινα Κορινθίας	1917	1-12-1940
4.	Στρατιώτης	Λαίης Γεώργιος του Αποστόλου	Νεμιά Κορινθίας	1916	1-12-1940
5.	Στρατιώτης	Μαχαίρη Δημήτριος του Μιλτιάδη	Καλιόφρατα Αργείας	1916	1-12-1940
6.	Στρατιώτης	Μαυροπούλας Γεώργιος του Ευσταθίου	Γ. Κορινθίας	1915	1-12-1940
7.	Στρατιώτης	Μπασιανίτης Νικόλαος του Δημητρίου	Κορού Κορινθίας	1916	1-12-1940
8.	Στρατιώτης	Παπαγεωργίου Ανδρέας του Γεωργίου	Δάφνη Καλαβρύτων	1914	1-12-1940
9.	Στρατιώτης	Γαλακός Θεοδόσης του Νικολάου	Ευκόλαστρο Κορινθίας	1916	1-12-1940
10.	Υποδεκανέας	Σπυριδάκης Καπνός του Παν.	Κ. Παπαδό Καλαβρύτων	1917	1-12-1940
11.	Στρατιώτης	Τριβόρας Δημήτριος του Αθανασίου	Κορού		1-12-1940
12.	Στρατιώτης	Τσιμπής Θεοδόσης του Δημητρίου	Σταμάτα Κορινθίας	1916	1-12-1940
13.	Στρατιώτης	Τσαγγάλης Ιωάννης του Σπυριδώνος	Μποζιά Κορινθίας	1914	1-12-1940
14.	Στρατιώτης	Φουρνάκης Παναγιώτης του Σίδη	Βαλμπόνα Αργαίας	1913	1-12-1940
15.	Στρατιώτης	Χαϊλής Δημήτριος του Νικολάου	Καλιόφρατα	1916	1-12-1940

- 19. Αλπικό τοπίο περιβάλλει την καταπράσινη κοιλάδα Valbona.
- 20. Δυρράχιο. Το μεγαλύτερο λιμάνι της Αλβανίας στην Αδριατική.
- 21. Αυλώνα. Ιστορικό λιμάνι και το δεύτερο σε μέγεθος μετά το Δυρράχιο.
- 22. Γεύμα και Ελληνικό γλέντι στο ξενοδοχείο του βορειοηπειρώτη φίλου Γιάννη Μάρκου.
- 23. Βουλιαράτες. Επίσκεψη και απόδοση φόρου τιμής στο μνημείο των πεσόντων Ελλήνων στρατιωτών.